

Cirkulärnr: 1997:103
Diariernr: 1997/1724
Handläggare: Håkan Skötte
Sektion/Enhet: Ekonomiadministrativa sektionen
Datum: 1996-06-20
Mottagare: Ekonomi/Finans
Rubrik: Finansiell enkät 1996.
Bilagor: Sammanställning

1997:

*Ekonomiadministrativa sektionen
Håkan Skötte*

1996-06-xx

Ekonomi/Finans

Finansiell enkät 1996.

Sammanställningen av finansiell enkät 1996 är nu avslutad. Totalt har 232 kommuner besvarat enkäten.

Av svaren framgår det bl.a att en majoritet av de kommuner som besvarat enkäten har föreskrifter om medelsförvaltningen som är äldre än tre år att drygt hundra kommuner har särskilda föreskrifter om kapitalförvaltning samt att andelen kommuner som samordnar sin finansfunktion med bolagen fortsätter att öka. Nyupplåningsbehovet är fortfarande vikande och tillgången till kort upplåning vid sidan av certifikatprogrammen är god.

Frågor med anledning av enkäten besvaras av Håkan Skötte på telefon 08-772 4236.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Ekonomiadministrativa sektionen

Jan Svensson

Sammanställning av

Finansiell enkät 1996

FÖRORD

Årets enkät har besvarats av 232 kommuner (81 procent). I de tabeller där totalsiffror för riket redovisas har justeringar gjorts för bortfallskommunerna, så att en riksskattning erhållits.

Av svaren framgår det bl.a. att en majoritet av de kommuner som besvarat enkäten har föreskrifter om medelförvaltning som är äldre än tre år att drygt hundra kommuner har antagit föreskrifter om kapitalförvaltning samt att andelen kommuner som samordnar sin finansfunktion med bolagen fortsätter att öka. Nyupplåningsbehovet är fortfarande vikande och tillgången till kort upplåning vid sidan av certifikatprogrammen är god.

Ansvarig för utformningen och sammanställningen av resultaten av den finansiella enkäten är Håkan Skötte, telefon 08-772 4236.

Stockholm juni 1997

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET

Ekonomiadministrativa sektionen

Jan Svensson

Föreskrifter om medelsförvaltningen

Kommunallagens 8 kapitel §§ 2-3 reglerar kravet på kommuner och landsting att formulera föreskrifter om medelshanteringen. Föreskrifterna skall omfatta placeringar, upplåning samt förvaltningen av kommunernas medel. Kommunfullmäktige skall fastställa reglerna. I lagen anges inte närmare med vilken regelbundenhet föreskrifterna skall uppdateras.

Tabell 1: När uppdaterades föreskrifterna om medelsförvaltning senast av fullmäktige?

Kommungrupp	Svarsalternativ										Totalt	
	Före 1994		1994		1995		1996		1997			
	Ant	Proc	Ant	Proc	Ant	Proc	Ant	Proc	Ant	Proc	Ant	Proc
Storstäder	..	..	..	..	..	..	2	100	..	..	2	100
Förortskommuner	16	55	3	10	4	14	5	17	1	3	29	100
Större städer	12	52	3	13	2	9	5	22	1	4	23	100
Medelstora städer	22	65	2	6	3	9	7	21	..	..	34	100
Industrikommuner	18	50	5	14	4	11	7	19	2	6	36	100
Landsbygdskommuner	17	61	3	11	2	7	5	18	1	4	28	100
Glesbygdskommuner	19	79	3	13	1	4	1	4	..	..	24	100
Övr större kommuner	12	52	4	17	2	9	5	22	..	..	23	100
Övr mindre kommuner	16	73	2	9	3	14	..	..	1	5	22	100
Totalt	132	60	25	11	21	10	37	17	6	3	221	100

Av svaren framgår att en betydande del av kommunerna har föreskrifter som är äldre än tre år. Kvaliteten och aktualiteten i föreskrifterna som kan dock vara garanterad på annat sätt än att fullmäktige antar nya föreskrifter.

Tabell 2: Finns särskilda föreskrifter om kapitalförvaltning?

Kommungrupp	Svarsalternativ				Totalt	
	Ja		Nej			
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Storstäder	1	100	..	..	1	100
Förortskommuner	17	59	12	41	29	100
Större städer	10	46	12	55	22	100
Medelstora städer	18	53	16	47	34	100
Industrikommuner	21	57	16	43	37	100
Landsbygdskommuner	17	55	14	45	31	100
Glesbygdskommuner	7	28	18	72	25	100
Övriga större kommuner	9	36	16	64	25	100
Övriga mindre kommuner	9	38	15	63	24	100
Totalt	109	48	119	52	228	100

Frågan är ställd i syfte att utröna i hur stor omfattning fullmäktige har antagit särskilda anvisningar för en mera långsiktig kapitalförvaltning. Av svaren framgår att cirka hälften av de svarande kommunerna har särskilda föreskrifter om kapitalförvaltning. I vilken utsträckning övriga kommuner inrymmer kapitalförvaltning i föreskrifterna om medelsförvaltning framgår ej av svaren.

Koncernsamordning

Tabell 3: Omfattar kommunens föreskrifter om medelsförvaltningen även kommunala bolag?

Kommungrupp	Svarsalternativ						Totalt	
	Ja		Nej		Saknar bolag			
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Storstäder	1	100	..	..	..	..	1	100
Förortskommuner	10	35	18	62	1	3	29	100
Större städer	14	61	9	39	..	..	23	100
Medelstora städer	14	41	20	59	..	..	34	100
Industrikommuner	16	46	18	51	1	3	35	100
Landsbygdskommuner	7	23	23	74	1	3	31	100
Glesbygdskommuner	6	23	19	73	1	4	26	100
Övriga större kommuner	9	38	15	63	..	..	24	100
Övriga mindre kommuner	4	17	19	83	..	..	23	100
Totalt	81	36	141	62	4	2	226	100

Av svaren framgår att en majoritet av kommunerna saknar föreskrifter om medelsförvaltning som omfattar även de kommunala bolagen. I vilken utsträckning ägardirektiv omfattar även denna typ av frågor framgår ej av frågeställningen. Inte heller i vilken utsträckning de kommunala bolagen antagit egna riktlinjer.

Tabell 4: Har kommunen samordnat finansfunktionen med sina bolag?

Kommungrupp	Svarsalternativ						Totalt	
	Helt		Delvis		Saknar bolag			
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Storstäder	..	..	2	100	..	..	2	100
Förortskommuner	5	21	17	71	2	8	24	100
Större städer	6	26	17	74	..	..	23	100
Medelstora städer	2	6	31	94	..	..	33	100
Industrikommuner	6	19	25	78	1	3	32	100
Landsbygdskommuner	3	12	19	73	4	15	26	100
Glesbygdskommuner	3	13	18	78	2	9	23	100
Övr större kommuner	1	4	22	96	..	..	23	100
Övr mindre kommuner	3	20	12	80	..	..	15	100
Totalt	29	14	163	81	9	5	201	100

En ökad andel kommuner samordnar finansfunktionen med sina bolag. Vad samordningen består i exempelvis koncernkonto, gemensam upplåning m.m. framgår inte av frågeställningen.

Tabell 5: Vilka marginaler tillämpas i genomsnitt på kort och lång utlåning mellan kommunen och de kommunala bolagen?

Kommungrupp	Inlåning, kort		Inlåning, lång		Utlåning, kort		Utlåning, lång	
	Antal kommuner	Medelvärde i %	Antal kommuner	Medelvärde i %	Antal kommuner	Medelvärde i %	Antal kommuner	Medelvärde i %
Storstäder	2	0,15	2	0,00	2	0,15	2	0,18
Förortskommuner	29	0,09	29	0,05	29	0,18	29	0,08
Större städer	23	0,53	23	0,04	23	0,93	23	0,69
Medelstora städer	35	0,10	35	0,03	35	0,17	35	0,06
Industrikommuner	37	0,08	37	0,04	37	0,11	37	0,04
Landsbygdskommuner	31	0,05	31	0,05	31	0,08	31	0,05
Glesbygdskommuner	26	0,06	26	0,05	26	0,11	26	0,07
Övr större kommuner	25	0,17	25	0,08	25	0,27	25	0,28
Övr mindre kommuner	24	0,03	24	0,00	24	0,04	24	0,01
Totalt	232	0,13	232	0,04	232	0,22	232	0,14

Frågan som är ny i och med årets enkät försöker beskriva i vilken utsträckning påslag sker i vidareutlåningen mellan kommunen och dess bolag. Av svaren kan man dra slutsatsen att marginaler förekommer men att materialet är för vagt för att uttala sig entydigt om nivåerna. En närmare analys kommer med utgångspunkt från årets enkät att genomföras för att få en klarare bild av tillämpningen av marginaler.

Ansvarsförpliktelser

Tabell 6. Har kommunen antagit policy för ansvarsförpliktelser?

Kommungrupp	Svarsalternativ					
	Ja		Nej		Totalt	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Storstäder	2	100	..	..	2	100
Förortskommuner	20	69	9	31	29	100
Större städer	17	77	5	23	22	100
Medelstora städer	14	40	21	60	35	100
Industrikommuner	10	28	26	72	36	100
Landsbygdskommuner	12	41	17	59	29	100
Glesbygdskommuner	10	39	16	62	26	100
Övr större kommuner	9	36	16	64	25	100
Övr mindre kommuner	4	17	20	83	24	100
Totalt	98	43	130	57	228	100

Av svaren framgår att en majoritet saknar policy för ansvarsförpliktelser. I sammanhanget bör poängteras att det inte finns ett lagbundet krav på kommuner och landsting att upprätthålla en policy för ansvarsförpliktelser. I takt med att bl.a. förutsättningarna för att bedriva kommunala bolag ändrats, bl.a. med ändrade regler om räntesubventioner och avreglerad elmarknad, har flera kommuner valt att anta en särskild policy för ansvarsförpliktelser.

Tabell 7. Tar kommunen ut borgensavgift av sina bolag?

Kommungrupp	Svarsalternativ				Totalt	
	Ja		Nej			
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Storstäder	2	100	..	..	2	100
Förortskommuner	13	46	15	54	28	100
Större städer	17	77	5	23	22	100
Medelstora städer	12	34	23	66	35	100
Industrikommuner	10	27	27	73	37	100
Landsbygdskommuner	6	20	24	80	30	100
Glesbygdskommuner	1	4	24	96	25	100
Övriga större kommuner	13	54	11	46	24	100
Övriga mindre kommuner	4	17	19	83	23	100
Totalt	78	35	148	66	226	100

I syfte att få förekomsten av borgensavgifter och konstruktionen av dessa belyst har två frågor ställts. Av svaren framgår att de är relativt få kommuner som tar ut en borgensavgift, drygt 30 procent. Frågeställningen belyser inte i vilken utsträckning det är relevant att ta ut avgift, kopplat till hur stor andel av belåningen som i stället har skett mot pantbrev.

Tabell 8. Hur är avgiften konstruerad?

Kommungrupp	Svarsalternativ						Totalt	
	Engångsavgift		Årlig avgift		Annan konstruktion			
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Storstäder	2	100	..	..	..	..	2	100
Förortskommuner	8	57	6	43	..	..	14	100
Större städer	4	25	11	69	1	6	16	100
Medelstora städer	5	42	6	50	1	8	12	100
Industrikommuner	4	40	5	50	1	10	10	100
Landsbygdskommuner	2	33	3	50	1	17	6	100
Glesbygdskommuner	1	50	1	50	..	..	2	100
Övr större kommuner	4	31	8	62	1	8	13	100
Övr mindre kommuner	1	25	3	75	..	..	4	100
Totalt	31	39	43	54	5	6	79	100

En majoritet bland de kommuner som tar ut en borgensavgift använder en årlig avgift som erläggs till kommunen. Cirka 40 procent tillämpar en engångsavgift för borgensåtagandet.

Lånestocken

I syfte att komplettera annan statistisk information om kommunernas lånestock och upplåningbehov ställs regelbundet frågor om nyupplåningsbehov samt omsättning av befintlig lånestock.

Tabell 9. Vilket budgeterat nyupplåningsbehov har kommunen för 1997?

Kommungrupp	Kommunen		Bolag och stiftelser		Totalt kommunkoncernen	
	Antal kommune r	Summa totalt i MSEK	Antal kommune r	Summa totalt i MSEK	Antal kommune r	Summa totalt i MSEK
Storstäder	3	609	3	1734	3	2343
Förortskommuner	36	922	36	1355	36	2277
Större städer	25	1129	25	3249	25	4378
Medelstora städer	39	797	39	863	39	1659
Industrikommuner	53	539	53	332	53	870
Landsbygdskommuner	39	303	39	162	39	464
Glesbygdskommuner	31	149	31	133	31	282
Övr större kommuner	27	430	27	286	27	715
Övr mindre kommuner	35	166	35	0	35	166
Totalt	288	5042	288	8112	288	13154

Av svaren framgår att kommunkoncernen har ett nyupplåningsbehov på cirka 13 mdr kronor 1997 vilket är ett fortsatt minskat lånebehov. I vilken utsträckning detta kompenseras med en ökad självfinansieringsgrad framgår ej. Ej heller om investeringstakten förväntas minska under 1997.

Tabell 10. Vilka volymer beräknas äldre lån omsättas till under 1997?

Kommungrupp	Kommunen		Bolag och stiftelser		Totalt kommunkoncernen	
	Antal kommuner	Summa totalt i MSEK	Antal kommuner	Summa totalt i MSEK	Antal kommuner	Summa totalt i MSEK
Storstäder	3	1275	3	8498	3	9773
Förortskommuner	36	1845	36	5677	36	7522
Större städer	25	2464	25	12936	25	15400
Medelstora städer	39	2448	39	6106	39	8554
Industrikommuner	53	2159	53	3030	53	5189
Landsbygdskommuner	39	890	39	1832	39	2722
Glesbygdskommuner	31	869	31	1551	31	2421
Övr större kommuner	27	1043	27	3413	27	4456
Övr mindre kommuner	35	428	35	1199	35	1627
Totalt	288	13421	288	44242	288	57663

Av tidigare enkäter framgår att omsättningen ligger nära 50 mdr kronor, okorrigerat. Årets enkät indikerar cirka 58 mdr kronor korrigerat i lån som omsätts 1997. Volymmässigt svarar bolagen för huvuddelen av lånen.

Tabell 11. Hur stort rambelopp uppgår certifikatprogrammet till, samt hur stor del utnyttjades i genomsnitt under 1996?

Kommungrupp	Totalt rambelopp		Utnyttjad del	
	Antal kommuner	Summa i MSEK	Antal kommuner	Summa i MSEK
Storstäder	3	7500	3	341
Förortskommuner	36	1924	36	757
Större städer	25	10114	25	2637
Medelstora städer	39	1198	39	475
Industrikommuner	53	221	53	7
Landsbygdskommuner	39	314	39	9
Glesbygdskommuner	31	12	31	0
Övr större kommuner	27	0	27	0
Övr mindre kommuner	35	15	35	15
Totalt	288	21298	288	4240

Av enkäten framgår att antalet kommuner med egna certifikat och/eller MTM-program är oförändrat, cirka 40 stycken. Utnyttjad del av programmen fortsätter att sjunka till cirka 20 procent. Förändringen är påtaglig jämfört med tidigare år. Den främsta förklaringen är att bankernas marginaler minskat under 1996 till förmån för kommunerna.

Valutaexponering

Som komplement till SCB finansstatistik och Riksbankens valutarapportering ställs regelbundet frågor om kommunernas valutalån.

Totalt redovisas lån i utländsk valuta, antingen upptagna genom svensk bank eller direktupplånade i utlandet med cirka 20 mdr kronor. Av dessa var drygt hälften kurssäkrade.